

[Ømann.]

Jeg vil gerne slutte af med dette som et eksempel på, at vi ikke bare skal have en administration, der er passiv i forhold til samfundets trivsel, og en neutral forvaltning.

Hilmar Baunsgaard: Da der for nogle år siden på det danske bogmarked udkom en engelsk bog under titlen „Parkinsons lov“, fik vi en af de virkelige bogsucceser. Det var en bog, der blev solgt i et efter danske forhold overordentlig stort oplag, og de, der ikke har læst bogen, har stiftet bekendtskab med dens indhold og dens titel på en sådan måde, at det efterhånden har sat sig som et begreb. Man må derfor erkende, at der her blev rørt ved noget, som både interesserede folk, og som man gerne ville være kritisk og — om evnerne gjorde det muligt — ironisk over for. Man må altså regne med, at der er rørt ved noget, som er et problem i Danmark.

Det, der derimod måske ikke i tilstrækkeligt omfang er gået op for os, er, at denne bog blev en bestseller, en succes over næsten hele verden. Det viser altså, hvad der er al mulig grund til at erindre sig, at det problem, der er sat til debat i dag, ikke er et specielt dansk problem. Det er et problem, der består overalt — i øvrigt uanset hvilket politisk system man betjener sig af. Der er en bekymring for, om den offentlige administration vokser for stærkt, og om den efterhånden præges af en sådan indavl, at bureaukratiet får for meget råderum.

Det er ganske klart, at vi alle har meget begrænsede forudsætninger for til fulde at forstå, hvordan forholdet er i Danmark sammenlignet med andre lande, og min forudsætning for at bedømme dette er også særdeles begrænset. Med disse begrænsede forudsætninger er det dog min fornemmelse efter det bekendtskab, jeg har stiftet med problemet i andre lande, at det næppe vil være berettiget at antage, at det er større i Danmark end i de fleste andre lande. Jeg har tværtimod en fornemmelse af, at der er ikke så få andre lande, hvor bureaukratiet og altså det administrative problem har antaget et omfang, der er endnu større end i Danmark.

Jeg tror ikke, det er så underligt, at man her står med et generelt problem, gældende for bogstavelig talt alle politiske systemer. Jeg tror, at det uundgåeligt må blive sådan, simpelt hen fordi den offentlige administration bygger på politisk arbejde og dermed på lovgivning, og der er det ved politisk arbejde og dermed lovgivning, at lovgivningen må anse det for vigtigere at tage hensyn til befolkningsgrupper og disses ønsker end til administrativ effektivitet. Derfor må man gøre sig klart, at offentlig administration ikke lader sig bedømme ud fra en sammenligning med almindelig privat erhvervsadministration. Det er ganske klart, at man må stræbe efter at få den mest effektive administration — en sådan bestræbelse må være et uafviseligt krav — men den mest effektive administration under respekt af det hensyn, som må være det væsentligste i politik og i offentlig lovgivning: at man stræber efter at lægge tilværelsen til rette under videst mulig hensyntagen til befolkningsgruppernes behov og i stort omfang til befolkningsgruppernes ønske. Det vil altså sige, at opstår der en interessekonflikt mellem hensynet til befolkningsgrupperne og deres ønsker og muligheden for effektiv administration, så må det generelt være rigtigt at sige, at hensynet til den effektive administration må vige for hensynet til befolkningsgruppernes behov og ønsker.

Derfor vil det nok også være overordentlig vanskeligt at tro på, at man kan få en sådan grad af effektivitet i rationaliseringsbestræbelserne hos det offentlige, at der ikke bliver noget grundlag tilbage for kritik. Man gør sig ikke altid klart — og har heller ikke altid muligheder for at gøre det i befolkningen — at der er en politisk baggrund for det meste af den administration, vi har, og at der er en politisk baggrund, som gør, at rationelle ønsker ikke kan få lov til at slå igennem, simpelt hen fordi de ville stride mod det hensyn, man har ønsket at tage til befolkningsgrupper. Men det er jo ikke det samme, som at der slet ikke er muligheder for rationalisering, og jeg synes også, at det dels af den redegørelse, som allerede er kommet fra administrationsrådet, dels af den redegørelse, ministeren gav i dag, med megen tydelighed